

IVU 1262/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSR del. Andrzej Kurzych

Protokolant stażysta Bernadeta Rybicka

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2018 r. w Toruniu

sprawy **Z. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania od decyzji z dnia 25 sierpnia 2017 r., nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. ponowne ustalenie emerytury Z. P. poczynając od 19 czerwca 2017 roku poprzez uwzględnienie okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od dnia 12 sierpnia 1976 roku do dnia 31 lipca 1978 roku,

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/-/SSR del. Andrzej Kurzych

IV U 1262/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczony Z. P. złożył odwołanie od decyzji z dnia 25 sierpnia 2017 r., na mocy której ZUS Oddział w T. odmówił mu prawa do przeliczenia emerytury z powodu braku zaświadczenia o ilości dniówek obrachunkowych.

Ubezpieczony w odwołaniu domagał się zaliczenia do stażu okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od 12 sierpnia 1976 r. do 31 marca 1979 r. Wskazał, że posiada dokumenty potwierdzające zatrudnienie w postaci świadectwa pracy, książeczki ubezpieczeniowej z potwierdzeniem zakładu pracy oraz pismo ZUS poświadczające odprowadzanie zbiorowe składek na ubezpieczenie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie wskazując, że odmowa zaliczenia ubezpieczonemu do stażu pracy okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od 12 sierpnia 1976 r. do 31 grudnia 1977 r. wynikała z braku informacji o ilości dniówek obrachunkowych i czy były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. P. urodził się (...)

Decyzją z 29 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał ubezpieczonemu praw od emerytury od 1 grudnia 2013 r. W uzasadnieniu decyzji stwierdzono m.in., że organ rentowy wskazał, że zgodnie z obowiązującymi przepisami okresy pracy w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych mogą być uwzględnione, jeżeli zostały udowodnione dokumentami (zaświadczeniami) lub wpisami w legitymacji ubezpieczeniowej bądź uznane orzeczeniem sądu. W związku z tym organ rentowy nie rozpatrywał zeznań świadków na okres pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od 1 września 1976 r. do 31 lipca 1978 r.

W toku postępowania poprzedzającego wydanie tej decyzji organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia ubezpieczonego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w C. w okresie od 18 maja 1973 r. do 2 września 1976 r. w charakterze kierowcy ciągnika oraz okres pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od 1 sierpnia 1978 r. do 31 marca 1979 r.

Ustalenia co do tego drugiego okresu zatrudnienia poczyniono na podstawie świadectwa pracy z 29 czerwca 1999 r., gdzie wskazano, iż ubezpieczony pracował wówczas jako traktorzysta i był wynagradzany według dniówki obrachunkowej w wysokości 100 zł. Świadectwo pracy podpisała Główna Księgowa J. S.. Ponadto ubezpieczony złożył Kartę ewidencji pracy i dochodów ubezpieczanego – spółdzielcy za 1978 r. i 1979 r., gdzie wykazano, iż rozpoczął pracę 1 sierpnia 1978 r., w 1978 r. przepracował 231 dni i osiągnął średni miesięczny dochód w wysokości 2.863,00 zł, a w 1979 r. – 24 dni i osiągnął średni miesięczny dochód w wysokości 3.360,00 zł.

(dowody:

- decyzja z 29.01.2014 r. – k. 66 akt ZUS,
- świadectwo pracy – k. 12 akt ZUS,
- karta nr 33 – k. 23 akt ZUS)

Ubezpieczony w dniu 19 czerwca 2017 r. (data stempla pocztowego na przesyłce zawierającej pozew) złożył do Sądu Rejonowego w Grudziądzu pozew o uznanie przez ZUS jego zatrudnienia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w (...) od 12 sierpnia 1976 r. do 31 marca 1979 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. IV P 200/17 stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Toruniu.

Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 26 lipca 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. IV U 977/17 stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T..

(dowody:

- pozew - k. 2-3 akt sprawy IV U 977/17,
- koperta – k. 15 akt sprawy IV U 977/17,
- postanowienia – k. 16, 29-29v. akt sprawy IV U 977/17)

W dniu 25 sierpnia 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

(dowody:

- decyzja - k. 112 akt ZUS)

Ubezpieczony prawo jazdy kategorii T i B uzyskał 29 lipca 1967 r.

(dowody:

- protokół rozprawy z dnia 30.01.2018 r. – k. 27 akt sądowych)

W okresie od 18 maja 1973 r. do 2 września 1976 r. Z. P. pracował jako traktorzysta w Kółku Rolniczym w N. (...), przy czym po 12 sierpnia 1976 r. przebywał na zaległym urlopie wypoczynkowym. Rozwiązanie umowy o pracę z ubezpieczonymi było związane z likwidacją Kółka Rolniczego i utworzenia w tym samym miejscu Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...), która zatrudniła ubezpieczonego. RSP na początku miała ok. 100 ha gruntów ornych położonych na terenie 4 wsi, a potem liczba ta wzrosła. Pracowało w niej początkowo tylko 4 traktorzystów, potem 5, a ostatecznie ich liczba wzrosła do ok. 15.

W okresie od 12 sierpnia 1976 r. do 20 lutego 1980 r. Z. P. pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) na stanowisku traktorzysty. Jego praca polegała na wykonywaniu prac polowych i transportowych (w tym na rzecz innych podmiotów) za pomocą traktora. Pracował codziennie od poniedziałku do soboty po 8-9 godz. dziennie od 7.00 do 15.00-16.00, a niekiedy także w niedziele. Często pracował w nadgodzinach. Ubezpieczony codziennie wypełniał karty, gdzie wpisywał rodzaj pracy, godzinę wyjazdu, godzinę powrotu i cel wyjazdu. Jego miesięczne wynagrodzenie wynosiło ok. 3.000 zł – przy wynagrodzeniu w kwocie 100 zł za dniówkę obrachunkową.

E. K. był pracownikiem w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) w okresie od 3 sierpnia 1976 r. do 30 kwietnia 1982 r., gdzie była zatrudniony jako traktorzysta. Uprzednio, w okresie od 13 kwietnia 1968 r. do 18 kwietnia 1972 r., pracował w Spółdzielni Kółek Rolniczych w C. jako kierowca.

M. S. był pracownikiem w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) w okresie od 16 października 1976 r. do 31 października 1980 r. i pracował jako traktorzysta.

(dowody:

- świadectwa pracy – k. 12, 14, 107 akt ZUS,
- świadectwo pracy – k. 6 i 9 akt rentowych świadka E. K.,
- legitymacja ubezpieczeniowa – k. 25 akt sądowych (koperta),
- akta osobowe – k. 52 akt sądowych (koperta).
- kserokopia świadectwa pracy i legitymacji ubezpieczeniowej M. S. – k. 48-55 akt sądowych,
- zeznania świadka E. K. na rozprawie w dniu 20.03.2018 r. protokół elektroniczny od 00:06:01 do 00:36:06,
- zeznania świadka M. S. na rozprawie w dniu 20.03.2018 r. protokół elektroniczny od 00:36:51 do 00:51:08,
- przesłuchanie Z. P. jako strony na rozprawie w dniu 30.01.2018 r. protokół elektroniczny od 00:06:10 do 00:46:21 i na rozprawie w dniu 20.03.2018 r. protokół elektroniczny od 00:54:23 do 01:11:45)

Świadek E. K. w dniu 19 stycznia 2006 r. złożył wniosek emerytalny. W toku postępowania przedłożył świadectwo pracy, które wystawiła J. S., a także zaświadczenie o pracy i dochodach, które z kolei zostało podpisane przez J. S. a także przez Przewodniczącego Zarządu RSP C. P.. W zaświadczeniu wskazano, że E. K. w 1976 r. przepracował 44 dni, w 1977 r. – 200 dni, w 1978 r. – 406 dni, w 1979 r. – 504 dni, w 1980 r. – 436 dni, w 1981 r. – 379 dni i w 1982 r. – 126 dni.

(dowody:

- zaświadczenie – k. 10 akt rentowych świadka E. K.,

W okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1989 r. ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu posiadanego gospodarstwa rolnego położonego w N. (...), które w dniu 22 sierpnia 1978 r. przepisała na niego matka. Miało ono powierzchnię ok. 5 ha i w jego prowadzeniu ubezpieczonemu pomagał mu brat i siostra.

(dowody:

- zaświadczenie z 18.03.2003 r. – k. 7 akt ZUS,
- zaświadczenie z KRUS – k. 18 akt ZUS,
- przesłuchanie Z. P. jako strony na rozprawie w dniu 30.01.2018 r. protokół elektroniczny od 00:06:10 do 00:46:21)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: E. K. i M. S., przesłuchania ubezpieczonego jako strony oraz w oparciu o wymienione wyżej dokumenty.

Zacząć należy od tego, że w przedmiotowej sprawie spór dotyczył okresu zatrudnienia ubezpieczonego Z. P. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) w okresie od 12 sierpnia 1976 r. (omyłkowo odnotowano 12 lipca 1976 r., według nagrania - data 12 sierpnia 1976 r.) do 31 lipca 1978 r. Zakres sporu został sprecyzowany przez ubezpieczonego na rozprawie w dniu 30 stycznia 2018 r. Należy tą kwestię odnotować, ponieważ pierwotnie w odwołaniu ubezpieczony wskazywał na okres 31 marca 1979 r.

Nie budziło wątpliwości, że ubezpieczony faktycznie pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) w charakterze traktorzysty. Okoliczność ta wynikała ze świadectw pracy, karty pracy, zeznań świadków i ubezpieczonego oraz wpisów w ksiąteczce ubezpieczeniowej. Na tle tego faktu ujawniało się jednak szereg okoliczności spornych. Odnosiły się one do kwestii podstawy zatrudnienia, jego czasookresu i ilości pracy wykonywanej przez ubezpieczonego.

Jeżeli chodzi o pierwszą z wymienionych okoliczności sprowadzała się ona do zagadnienia czy ubezpieczony był członkiem RSP czy też pracował tam w innym charakterze. Z zeznań ubezpieczonego i świadków wynikało, że w przynajmniej w początkowym okresie zatrudnienia nie byli on członkami spółdzielni. Ubezpieczony twierdził jednoznacznie, że nigdy nie został członkiem spółdzielni, świadek M. S. zeznał, że członkostwo uzyskał w okresie późniejszym, zaś świadek E. K., że w spółdzielni byli członkowie i pracownicy, lecz on i ubezpieczony byli pracownikami „najętymi”. Treść zalegającej w aktach rentowych ubezpieczonego Karty ewidencyjnej (k. 23 akt) wskazuje, że z pewnością od 1 sierpnia 1978 r. rozliczany on był według dni pracy, co wskazuje na funkcjonowanie wobec jego osoby systemu dniówek obrachunkowych. Okoliczność tą potwierdzają zapisy w świadectwie pracy ubezpieczonego. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku świadka E. K., gdzie również wykazywane były dniówki obrachunkowe (zaświadczenie – k. 10 akt rentowych świadka). Nic przy tym nie wskazywało na to, że ubezpieczony, tak jak i świadkowie, byli zatrudnieni na podstawie stosunku pracy. Wprawdzie taka możliwość nie jest definitywnie wykluczona (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005/17/272), lecz w realiach niniejszej sprawy brak na to jakichkolwiek dowodów. Nie można przy tym w tym zakresie przywiązywać zbyt dużej roli do terminologii stosowanej przez ubezpieczonego i świadków, gdyż jej używanie nie było konsekwencją szczegółowej analizy istniejących wówczas relacji prawnych.

W świetle kategorycznych twierdzeń świadków i ubezpieczonego, należało zatem, w ocenie Sądu, przyjąć, że ubezpieczony nie był członkiem spółdzielni. Z przedstawionej wcześniej analizy nie wynikało również, aby był jej pracownikiem. Należał zatem do grupy osób, które były zatrudnione w spółdzielni oraz wynagradzane na zasadach dotyczących członków spółdzielni, o których mowa w art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r., nr 27, poz. 135, ze zm.). Taką osobą jest np. kandydat na członka rolniczej spółdzielni

produkcyjnej (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 stycznia 2014 r., III AUa 371/13, LEX nr 1415784) i nie można wykluczyć, że ubezpieczony posiadał właśnie tak status.

Kolejną okolicznością sporną było to, od kiedy ubezpieczony faktycznie pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...). W tym zakresie należało mieć na uwadze, że ubezpieczony przedłożył dwa świadectwa pracy: z 29 czerwca 1999 r. gdzie wskazano, że pracował w RSP od 1 sierpnia 1978 r. do 31 marca 1979 r. oraz z 28 lutego 2018 r., gdzie wskazano, że ubezpieczony pracował w RSP od 12 sierpnia 1976 r. do 31 marca 1979 r., przy czym ubezpieczony wyjaśnił, że drugie świadectwo pracy zostało wystawione przez byłą księgową spółdzielni na podstawie danych zawartych w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy. Legitymacja ubezpieczeniowa zawiera wpis, że ubezpieczony został zatrudniony w RSP w dniu 12 sierpnia 1976 r. Ponadto w karcie ewidencyjnej wskazano, że ubezpieczony był zatrudniony od 1 sierpnia 1978 r. Data ta również została wskazana na stronie 3 legitymacji ubezpieczeniowej.

Należało mieć na względzie to, że ubezpieczony przedłożył także świadectwo pracy z 6 sierpnia 2002 r. potwierdzające, że w okresie od 18 maja 1973 r. do 2 września 1976 r. pracował w Kółku Rolniczym w N. (...).

W świetle przedstawionych dokumentów początkowa data zatrudnienia ubezpieczonego mogła zatem budzić wątpliwości. Ostatecznie Sąd przyjął, iż ubezpieczony rozpoczął pracę od 12 sierpnia 1976 r., gdyż była to najwcześniejsza data podana w legitymacji ubezpieczeniowej w kontekście RSP w N. (...).

Sąd dostrzega, że zapisy w legitymacji ubezpieczeniowej są nieco wyblakłe i rozmyte. Zgodnie z art. 257 k.p.c. w tej sytuacji rolą sądu jest dokonanie stosownej oceny, czy i o ile dokument zachowuje moc dowodową pomimo przekreśleń, podskrobań lub innych uszkodzeń. Podczas tej oceny są winien uwzględnić okoliczności poszczególnego wypadku. Mając na względzie te kryteria ocenne, mimo wymienionych uszkodzeń bez większych trudności można jednak stwierdzić, że pierwszy wpis dotyczący RSP w N. (...) uczyniony został 12 sierpnia 1976 r. Z zeznań świadka E. K. wynikało, że ubezpieczony podjął pracę w RSP około sierpnia, września 1976 r., zaś z zeznań świadka M. S., że ubezpieczony podjął pracę w RSP przed jego zatrudnieniem, a więc, zgodnie ze świadectwem pracy świadka (k. 48 akt), przed dniem 16 października 1976 r. Nie budziło zatem wątpliwości, iż ubezpieczony co najmniej od tej daty był zatrudniony w RSP w N. (...).

Nie stała przy tym temu na przeszkodzie okoliczność, że ubezpieczony w tym okresie był zatrudniony w Kółku Rolniczym w N. (...), gdyż jak wynika z zeznań świadków i samego ubezpieczonego było ono wówczas likwidowane i niejako na jego miejsce powstała RSP w N. (...), dlatego też jak najbardziej wiarygodnym jest, że ubezpieczony wówczas formalnie przebywał na zaległym urlopie wypoczynkowym z Kółka Rolniczego, a faktycznie pracował już dla RSP jako traktorzysta. Należy mieć także na uwadze, że ów sporny okres przypadał na okres żniw, dlatego też w ówczesnych realiach było nie do pomyślenia, aby doświadczony traktorzysta akurat w tym okresie nie wykonywał swojej pracy.

Jeżeli chodzi o drugą kwestię, to Sąd przyjął, że ubezpieczony w okresie od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1977 r. pracował w RSP stale w pełnym wymiarze czasu pracy – po co najmniej 8 godzin dziennie od poniedziałku do soboty – a ponadto niekiedy pracował w niedziele i w nadgodzinach. Ustalając tę okoliczność Sąd oparł się na zeznaniach świadków E. K. i M. S. (pracujących w spornym okresie razem z ubezpieczonym w RSP jako traktorzyści) i samego ubezpieczonego, uznając je za jasne, spójne i logiczne. Wynikało z nich, że na początku istnienia w RSP (a więc w spornym okresie) było zatrudnionych tylko kilku traktorzystów (4-5), którzy musieli wykonywać wszelkie prace polowe związane z uprawą co najmniej 100 ha gruntów rolnych położonych w kilku miejscowościach, a ponadto wykonywali cały szereg prac transportowych związanych nie tylko z bieżącą działalnością spółdzielni, ale także z jej rozbudową, a ponadto prace transportowe na rzecz innych podmiotów, co stanowiło dla spółdzielni ważne źródło dochodów w tym początkowym okresie. Biorąc pod uwagę powyższe w ocenie Sądu logicznym było, że ubezpieczony pracował jako traktorzysta w RSP w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu, ustaleń tych nie potwierdzało to, iż według zaświadczenia z 25 stycznia 1997 r. (k. 10 akt rentowych świadka E. K.) E. K. przepracował w okresie od sierpnia do grudnia 1976 r. 44 dni. Na tej podstawie nie jest

możliwie bowiem konstruowanie precyzyjnych wniosków w zakresie wymiaru pracy ubezpieczonego, a ponadto nie jest dokładnie wiadomo, a w jaki sposób dniówki były rozliczane. O niejasnościach w tym zakresie mogą świadczyć np. zapisy w karcie ewidencyjnej ubezpieczonego, gdzie podano, że w okresie od stycznia do marca 1979 r. przepracował tylko 24 dni, podczas gdy jego średnie wynagrodzenie było wyższe niż w 1978 r.

Sąd na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. oddalił wniosek organu rentowego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. S.. Wniosek ten skutkowałby tylko zbędną przewlekłością postępowania, skoro świadek pracowała w RSP w N. (...) od 1978 r., a więc w tym okresie zatrudnienia ubezpieczonego, który nie został zakwestionowany przez organ rentowy.

Odwołanie wniesione przez ubezpieczonego było uzasadnione.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury ustalona zaskarżoną decyzją, w szczególności ilość okresów składkowych – czyli prawidłowość niezaliczenia przez ZUS Oddział w T. do okresów składkowych – okresu pracy Z. P. w charakterze członka Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w T. od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1978 r.

W myśl przepisu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako „ustawa emerytalna”) - okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia, a stosownie do art. 6 ust. 2 pkt 12 za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w Centralnym Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,

b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu – w okresie, którego dotyczy niniejszy spór – odnieść należy do przywoływanego już art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 dekretu o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w Centralnym Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, wykonujących pracę w tych spółdzielniach, członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni i pozostałe osoby, wykonujące pracę w spółdzielniach i wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

Z powyższej regulacji prawnej wynika, że każdy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej i inna osoba wykonująca pracę na jej rzecz, wykonywali pracę objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy emerytalnej. Objęcie pracy członków rolniczych i innych osób pracujących na rzecz spółdzielni produkcyjnych ubezpieczeniem społecznym nie było zastrzeżone innymi warunkami, lecz jednocześnie samo podleganie obowiązkowi ubezpieczenia należy uznać za niewystarczające do zaliczenia okresu ubezpieczenia z tytułu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej do okresów składkowych.

O podleganiu ubezpieczeniu w myśl przepisów powołanego dekretu decydował wymiar świadczonej pracy, o czym świadczy art. 4 ww. dekretu, zgodnie którym przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni pracy i za rok pracy - rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w

roku, gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym poza członkostwem w spółdzielni.

W zakresie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla członków rolniczych i innych osób pracujących na rzecz spółdzielni produkcyjnych ówczesne regulacje rzutują obecnie na uwzględnianie okresu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako okresu składkowego, zważywszy że w przepisie art. 195 ustawy emerytalnej nie wymieniono wśród uchylonych przepisów art. 4 ww. dekretu. Ponadto na podstawie przepisu art. 194 ustawy emerytalnej zostały utrzymane w mocy przepisy wykonawcze wymienionego dekretu.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że dopiero współcześnie tytułem ubezpieczenia społecznego jest członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej bez dodatkowych warunków (art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.).

Stosowanie przeliczników dniówek obrachunkowych na okresy ubezpieczenia społecznego uzasadnione było ze względu na różnicę między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy, a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Taki sposób obliczania stosowany był tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym; za okres do dnia 30 czerwca 1962 r. za dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową – nie więcej niż 300 rocznie, a jeżeli w spółdzielni brak było ewidencji dniówek obrachunkowych, zaliczało się 100 dni za każdy rok członkostwa. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy).

Sąd podziela w niniejszej sprawie pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym – w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej (oraz innych osób, wykonujących pracę w spółdzielniach i wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni) istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu składkowego jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1979 r., II UR 7/79, Nowe Prawo 1981/6/87 i z dnia 12 maja 1999 r., II UKN 624/98, OSNAPiUS 2000/14/556 oraz z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10, niepublikowany).

Mając na uwadze powyższe rozważania należy także wskazać, że w zakresie ustalania faktu przepracowania wymaganej liczby dniówek obrachunkowych nie istnieją w postępowaniu sądowym żadne ograniczenia dowodowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11, LEX nr 1227191).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdzał, iż w okresie od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1978 r. Z. P. stale i w wymiarze czasu pracy wynoszącym co najmniej 8 godzin na dobę świadczył pracę traktorzysty w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...). Fakt wykonywania przez Z. P. pracy na rzecz Spółdzielni we wskazanym wyżej okresie, w pełnym wymiarze czasu pracy, został udowodniony zarówno zeznaniami świadków oraz przesłuchaniem ubezpieczonego jako strony. W tym stanie rzeczy Sąd – opierając się na wskazanych wyżej dowodach – zaliczył ubezpieczonemu wskazany wyżej okres pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) (od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1978 r.) - do okresów składkowych.

Wobec powyższego Sąd na podstawie cytowanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS Oddziału w T. w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do zaliczenia ubezpieczonemu przy ustalaniu wysokości emerytury od 19 czerwca 2017 r. (tj. od dnia złożenia przez ubezpieczonego wniosku do Sądu Rejonowego w Grudziądzu zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej) do okresów składkowych – okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1978 r. (punkt I sentencji wyroku).

Przyjęta przez Sąd data złożenia wniosku znajdowała uzasadnienie w § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. nr 237, poz. 1412 ze zm.). W myśl tego przepisu za datę zgłoszenia wniosku uważa się datę złożenia wniosku w innych organach niż organ, o którym mowa w art. 4 pkt 6 ustawy (jednostka organizacyjne ZUS), jeżeli do ich właściwości należą

sprawy świadczeń, a także datę złożenia wniosku w polskim urzędzie konsularnym lub w innej polskiej placówce dyplomatycznej. Należy przyjąć, że sąd powszechnym w szerokim rozumieniu jest organem, do którego właściwości należą sprawy świadczeń, co jasno wynika z zakresu właściwości rzeczowej sądów w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, gdyż ustalenie faktu wykonywania przez ubezpieczonego pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w N. (...) w okresie od 12 sierpnia 1976 r. do 31 lipca 1978 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, nastąpiło dopiero w toku postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd. Wobec powyższego Sąd na podstawie przepisu art. 118 ust. 1a a contrario ustawy emerytalnej nie stwierdził odpowiedzialności ZUS Oddziału w T. za brak ustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt II sentencji wyroku).

Przewodniczący

SSR (del.) Andrzej Kurzych